

Sektionen för näringsliv, kultur och fritid
Louise Andersson

Motion 64 - Kommunal och regional offentlig konst och kultur

Förslag till beslut

Motionen anses besvarad.

Bedömning

SKR lyfter kontinuerligt kulturens plats i samhällsutvecklingen och dess roll i offentliga rum. Var kommun och region bör dock själv kunna avgöra vilken ekonomisk princip som är lämplig att använda för en god estetisk miljö i offentliga rum. Därför föreslås att motionen anses besvarad.

Politisk beredning och beslutsnivå

Ärendet behandlas av Beredningen för kultur och fritid vid sammanträde 2023-10-26 inför yttrande i styrelsen 2023-10-27 och beslut på ordinarie kongress 2023-11-15 och 2023-11-16.

Sammanfattning

Ombud Jonas Karlberg (V), Region Västerbotten, m.fl., har i motion Kommunal och regional offentlig konst och kultur föreslagit

att Sveriges Kommuner och Regioners kongress lyfter vikten av tillgänglig kultur och konst, och ett öppet och tillgängligt offentligt rum, med möjlighet att utveckla och utmana kreativitet och våra föreställningar, och dess betydelse för t ex demokrati och folkhälsa.

att Sveriges Kommuner och Regioners kongress rekommenderar sina medlemmar att använda enprocentsregeln som en minimiregel.

SKR lyfter kontinuerligt kulturens plats i samhällsutvecklingen och dess roll i offentliga rum. Var kommun och region bör dock själv kunna avgöra vilken ekonomisk princip som är lämplig att använda för en god estetisk miljö i offentliga rum. Därför föreslås att motionen anses besvarad.

Beskrivning

Ombud Jonas Karlberg (V), Region Västerbotten, Agnes Hultén (V), Region Halland, Neil Ormerod (V), Region Uppsala, Eva Bjurholm (V), Region Stockholm, Carina Örgård (V), Västra Götalandsregionen, Alexandra Thomasson (V), Region Skåne, Lotta Back (V), Region Sörmland, Leif Åsbrink López (V), Solna kommun, Jerker Halling (V), Mölndals kommun, Torun Boucher (V), Stockholms stad, Patrik Liljeglöd (V), Region Dalarna, Moisés Ubeira (V), Sundbybergs kommun, Ulla Andersson (V), Region Gävleborg och Åsa Levin (V), Haninge kommun, har i motion Kommunal och regional offentlig konst och kultur föreslagit

att Sveriges Kommuner och Regioners kongress lyfter vikten av tillgänglig kultur och konst, och ett öppet och tillgängligt offentligt rum, med möjlighet att utveckla och utmana kreativitet och våra föreställningar, och dess betydelse för t ex demokrati och folkhälsa.

att Sveriges Kommuner och Regioners kongress rekommenderar sina medlemmar att använda enprocentsregeln som en minimiregel.

Förbundet verkar, med utgångspunkt i de ställningstaganden som gjorts i kulturpolitiskt positionspaper och förbundets inriktningsdokument, kontinuerligt för att lyfta fram kulturens plats i samhällsutveckling på olika sätt. Frågorna behandlas exempelvis i de återkommande kulturpolitiska konferenser som SKR arrangerar. De senaste åren har fokus bland annat varit kulturens roll för ett öppet samhälle, mötesplatsernas betydelser, delaktighet, inflytande och tillgänglighet i kulturlivet, på vilka sätt kommuner och regioner i samspel med andra kan bidra till, stärka och främja konst och kultur lokalt samt relationer mellan platsutveckling och kulturliv, liksom hållbar utveckling och kulturens plats i samhällsplaneringen. Konstens och kulturens roll i samhället lyfts även i en mångfald av yttranden som förbundet gjort. En annan konferens där frågorna diskuterats är SKR Mötesplats samhällsbyggande.

Kansliet instämmer i motionens beskrivning av att offentliga verksamheter är viktiga aktörer för produktionen av konst och kultur liksom som möjliggörare för kreativt utbyte och utveckling. Konst och kultur i det offentliga rummet skapar stor tillgänglighet och är i stor utsträckning en del av människors dagliga liv. Som ägare av offentliga lokaler, verksamhetsfastigheter, genom kommunala bolag som exempelvis bostadsbolag och som ansvariga för olika utemiljöer tar kommuner och regioner inom sina områden ett stort ansvar för den gestaltade livsmiljön.

Statens konstråd beskriver enprocentsregeln som en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten

avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad. Den bygger inte på en given arbetsmodell och det finns stora variationer i hur den tillämpas och beräknas. Exempelvis om man beräknar sin valda procentsats utifrån byggkostnad, nettoinvesteringsbudget, entreprenadkostnader eller annat. När förslaget till princip presenterades 1937 i riksdagen framhölls dessutom att summan bör förhandlas i varje enskilt fall och i allmänhet inte understiga en procent av byggkostnaderna. Genom propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (2017/18:110) är enprocentsregeln åter inskriven som en riktningssivare för statliga myndigheter och förvaltningar.

Många kommuner och regioner har en ekonomisk princip av något slag för detta arbete. Konstnärskommittén menar i sin rapport *En procent för konstnärlig gestaltning i offentlig miljö* att enprocentsregeln tillämpas som en regel i 41 procent av de svarande kommunerna och i 55 procent av de svarande regionerna.

Förbundets kulturpolitiska positionspapper lyfter fram den tradition som finns av att i samband med ny- och ombyggnationer på offentligt uppdrag avsätta medel i budgeten till konstnärlig gestaltning, till exempel i form av den s.k. enprocentsregeln. Där betonas även att kommuner och regioner genom medvetna val av ekonomiska principer för investering i konst kan ta ansvar för en god estetisk miljö i offentliga rum. Detta är också en hållning som förts fram i ställningstaganden och offentliga framträdanden av olika slag. Däremot har SKR inte förordat en specifik nivå eller utformning av en sådan ekonomisk princip utan menar att var kommun och region själv avgör vilken ekonomisk princip som bör gälla utifrån sina mål och förutsättningar – som en del av den kommunala självstyrelsen. Med anledning av detta föreslås motionen anses besvarad.

Kommunal och regional offentlig konst och kultur

Yrkande

Vi föreslår att kongressen beslutar

att Sveriges Kommuner och Regioners kongress lyfter vikten av tillgänglig kultur och konst, och ett öppet och tillgängligt offentligt rum, med möjlighet att utveckla och utmana kreativitet och våra föreställningar, och dess betydelse för t ex demokrati och folkhälsa.

att Sveriges Kommuner och Regioners kongress rekommenderar sina medlemmar att använda enprocentsregeln som en minimiregel.

Motivering för yrkande

Regionala och kommunala stöd till kultur- och folkbildningsverksamhet är en ofta budgetmässigt liten, men viktig del, i det regionala och kommunala uppdraget. Genom sin roll som finansiärer och bidragsgivare är offentlig verksamhet en viktig aktör i skapandet av inte bara kultur och konst för en bred allmänhet men också som en möjliggörare för möten och skapare av ytor för kreativt utbyte och utveckling. Offentlig kultur och konst är kanske särskilt viktigt för den som har små egna ekonomiska resurser eller möjligheter till att delta i verksamhet eller ta del av kultur.

Dåvarande SKL skrev i det kulturpolitiska positionspaperet, senast reviderat 2014:

”Människors rätt till förkovran, insyn, samtal och möjligheter till påverkan tar avstamp i kulturen. Ett aktivt kulturliv, där medborgarna kan mötas, är

**MOTION TILL SKR:S ORDINARIE KONGRESS
15-16 NOVEMBER 2023**

ett fundament för en demokratisk utveckling. Den professionella konsten ger inte bara konstnärliga upplevelser utan kan också vara bärare av samhällskritik. Det är därför viktigt att både värna den konstnärliga friheten och kulturens egenvärde. Att få ta del av konstnärliga upplevelser och själv ges möjlighet att uttrycka sig konstnärligt är grundläggande mänskliga behov. Kulturpolitiken syftar till att säkerställa kulturens möjligheter att vara en fri, utmanande och obunden kraft i samhället samt att ge förutsättningar för allas deltagande i kulturlivet.”

Utöver det som sker via bidragsfinansiering och de egna kulturverksamheterna är kommun och region finansiärer av konst och kultur som ägare av offentliga lokaler, verksamhetsfastigheter och allmännyttan. Genom konstnärlig utsmyckning av, i och runt offentligt ägda byggnader skapas det möjlighet till en mer levande och kreativ vardag. Våra samhällen hade varit betydligt tråkigare med offentligt finansierade byggnader och verksamheter utan konst och konstnärlig utsmyckning. Betydelsen, särskilt för de som av olika skäl tillbringar sin vardag i offentliga miljöer, patienter, elever och andra, men också för t ex alla de barn som inte kan resa bort under semestrar och lov, ska inte underskattas. Ett öppet offentligt rum som uppmuntrar till kreativitet, nya upptäckter och insikter bidrar till ett demokratiskt samhälle, och en bättre folkhälsa.

För offentliga investeringar används ofta en-procentsregeln. Enprocentsregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad. Gotlands kommun var först med att anta enprocentsregeln 1957 och den används numera av 41% av Sveriges kommuner enligt Statens konstråd. Statens konstråd konstaterar också att regeln används i större utsträckning efter införandet av kultursamverkansmodellen. Även SKL lyfte fram enprocentsregeln i det kulturpolitiska positionspapperet. Enprocentsregeln är inte en given modell och det finns stora variationer i hur regeln tillämpas och beräknas. Som begrepp fyller den trots det en viktig roll.

**MOTION TILL SKR:S ORDINARIE KONGRESS
15-16 NOVEMBER 2023**

Umeå den 14 september 2023

Jonas Karlberg (V), Region Västerbotten

Agnes Hultén (V), Region Halland

Neil Ormerod (V), Region Uppsala

Eva Bjurholm (V), Region Stockholm

Carina Örgård (V), Västra Götalandsregionen

Alexandra Thomasson (V), Region Skåne

Lotta Back (V), Region Sörmland

Leif Åsbrink López (V), Solna kommun

Jerker Halling (V), Mölndals kommun

Torun Boucher (V), Stockholms stad

Patrik Liljeglöd (V), Region Dalarna

Moisés Ubeira (V), Sundbybergs kommun

Ulla Andersson (V), Region Gävleborg

Åsa Levin (V), Haninge kommun